

Sklepi Sveta z dne 11. maja 2010 o kompetencah za vseživljenjsko učenje in pobudi „nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta“

(2010/C 135/03)

SVET EVROPSKE UNIJE –

OB SKLICEVANJU NA:

1. priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje⁽¹⁾, katerega namen je zagotoviti, da osnovno izobraževanje in usposabljanje vsem mladim nudi sredstva za razvoj ključnih kompetenc do ravni, ko bodo sposobni za nadaljnje učenje in poklicno življenje, in da bo odraslim omogočeno, da celo življenje razvijajo in posodablajo svoje ključne kompetence;
2. resolucijo Sveta z dne 15. novembra 2007 o novih znanjih in spretnostih za nova delovna mesta⁽²⁾ in sklepe Sveta z dne 9. marca 2009 o novih znanjih in spretnostih za nova delovna mesta – napovedovanje in usklajevanje potreb trga dela ter znanja in spretnosti⁽³⁾, ki se usmerjajo na usposabljanje ljudi za nove zaposlitve v družbi znanja in v katerih je ugotovljeno, da se bodo potrebe po znanju in spretnostih, kompetencah in kvalifikacijah močno povečale za vse vrste in ravni poklicev ter da je med delodajalci vse večje povpraševanje po delavcih s ključnimi prečnimi kompetencami;
3. priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje⁽⁴⁾, ki nasprotuje tradicionalnemu poudarjanju „učnih vložkov“ – kot so trajanje izobraževanja ali vrsta institucije – ter spodbuja preusmeritev k pristopu, ki bi temeljil na „učnih izdih“ – torej kaj učenec zna, razume in je sposoben narediti;
4. sklepe Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 22. maja 2008 o spodbujanju ustvarjalnosti in inovativnosti v izobraževanju in usposabljanju⁽⁵⁾, v katerih je poudarjen pomen okvira ključnih kompetenc za krepitev ustvarjalnosti in inovativnosti in ki so bili podlaga za sprejetje *manifesta za ustvarjalnost in inovativnost v Evropi*, ki so ga veleposlaniki predstavili v okviru evropskega leta ustvarjalnosti in inovacij 2009;
5. sklepe Sveta z dne 22. maja 2008 o izobraževanju odraslih⁽⁶⁾, v katerih je poudarjen pomen izobraževanja odraslih kot ključne prvine vseživljenjskega učenja;
6. sklepe Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 21. novembra 2008 – Pripraviti mlade na 21. stoletje⁽⁷⁾, v katerih je poudarjeno, da so za usklajen pristop k razvoju kompetenc, ki temelji na evropskem referenčnem okviru ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje, potrebna večja prizadevanja, da bi izboljšali bralno pismenost in druga osnovna znanja in spretnosti;
7. sklepe Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 21. novembra 2008 o prihodnjih prednostnih nalogah za okrepljeno evropsko sodelovanje na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja (PIU)⁽⁸⁾, v katerih je poudarjeno, da je za PIU zlasti pomembno izboljšanje ustvarjalnosti in inovativnosti ter da je treba, da bi to dosegli, dejavno spodbujati pridobivanje ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje. Sklepi naj bi se usmerili na delovna mesta in spretnosti ter tako izboljšali povezavo med PIU in trgom dela;
8. sklepe Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so sestali v okviru Sveta, z dne 12. maja 2009 o okrepitvi partnerstev med izobraževalnimi ustanovami in ustanovami za usposabljanje ter socialnimi partnerji, zlasti delodajalci, na področju vseživljenjskega učenja⁽⁹⁾, v katerih je priporočeno, da se v izobraževalnih ustanovah in ustanovah za usposabljanje na vseh ravneh dovolj pozornosti nameni pridobivanju ključnih prečnih kompetenc, koristnih v poklicnem življenju;
9. sklepe Sveta z dne 26. novembra 2009 o strokovnem izpopolnjevanju učiteljev in vodstvenih delavcev šol⁽¹⁰⁾, v katerih je navedeno, da zahteve, na katere se morajo odzivati učitelji, narekujejo razvoj novih pristopov, učitelji pa morajo tudi prevzeti večjo odgovornost za dopolnitev in razvoj svojega znanja in spretnosti;
10. sklepe Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 26. novembra 2009 o izoblikovanju vloge izobraževanja v brezhizno delujočem trikotniku znanja⁽¹¹⁾, v katerih so izobraževalni zavodi in zavodi za usposabljanje pozvani, naj zagotovijo, da bodo učni načrti ter metode poučevanja in preverjanja na vseh ravneh izobraževanja vključevali in hkrati spodbujali ustvarjalnost, inovativnost in podjetnost;

⁽¹⁾ UL L 394, 30.12.2006, str. 10.⁽²⁾ UL C 290, 4.12.2007, str. 1.⁽³⁾ Dok. 6479/09.⁽⁴⁾ UL C 111, 6.5.2008, str. 1.⁽⁵⁾ UL C 141, 7.6.2008, str. 17.⁽⁶⁾ UL C 140, 6.6.2008, str. 10.⁽⁷⁾ UL C 319, 13.12.2008, str. 20.⁽⁸⁾ UL C 18, 24.1.2009, str. 6.⁽⁹⁾ Dok. 9876/09.⁽¹⁰⁾ UL C 302, 12.12.2009, str. 6.⁽¹¹⁾ UL C 302, 12.12.2009, str. 3.

IN ZLASTI GLEDE NA:

sklepe Sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) ⁽¹⁾, v katerih so predlagani načini za reševanje težav, povezanih z doslednim izvajanjem ključnih kompetenc, ter za zagotovitev bolj odprtega in ustrežnejšega izobraževanja in usposabljanja, med drugim z določitvijo prednostnih delovnih področij v delovnem obdobju 2009–2011 ter z morebitno pripravo meril na področju zaposljivosti in prilagoditvijo usklajenega okvira kazalnikov, pri čemer se posebna pozornost nameni ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetništvu;

ZARADI NASLEDNJIH IZZIVOV:

1. sedanja gospodarska kriza ter hitre družbene, tehnološke in demografske spremembe kažejo na to, kako pomembno je zagotoviti, da vsi, zlasti pa mladi, s kakovostnim vseživljenjskim učenjem in usposabljanjem ter večjo mobilnostjo pridobijo močne kompetenc;

2. usvajanje in nadaljnje razvijanje kompetenc sta nujni za izboljšanje možnosti zaposlitve ter omogočata osebno izpolnitev, socialno vključenost in aktivno državljanstvo, saj kažeta na sposobnost posameznikov za samoorganizirano delovanje v kompleksnih, spremenljivih in nepredvidljivih okoliščinah. Kot je navedeno v priporočilu o ključnih kompetencah, zna kompetenten posameznik kombinirati znanje, spretnosti in naravnosti ter uporabiti in izkoristiti že pridobljeno znanje – ne glede na to, ali je bilo pridobljeno formalno, neformalno ali priložnostno – v novih okoliščinah;

3. v skupnem poročilu Sveta in Komisije o napredku pri izvajanju delovnega programa „Izobraževanje in usposabljanje 2010“ za leto 2010 je ugotovljeno, da:

— mnoge države reformirajo svoje izobraževalne programe izrecno na podlagi okvira ključnih kompetenc, zlasti v šolskem sektorju, vendar je treba pripraviti inovativne pristope k poučevanju in učenju in jih izvajati širše, da se zagotovi dostop do kakovostnega vseživljenjskega učenja za vse državljane,

— je zlasti treba okrepiti kompetence, potrebne za vključevanje v nadaljnje učenje in trg dela, ki sta pogosto tesno povezana. To pomeni nadaljnji razvoj pristopa, ki temelji na ključnih kompetencah, tudi zunaj šol, in sicer pri učenju odraslih in v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) v povezavi s kbenhavnskimi procesom, ter zagotovitev večje ustreznosti visokošolskih učnih izidov za potrebe trga dela. Pomeni tudi razvoj načinov za vrednotenje in beleženje ključnih prečnih kompetenc –

ki po definiciji vključujejo učenje učenja, socialne in državljanske kompetence, dajanje pobud in podjetništvo ter kulturno zavest in izražanje ⁽²⁾ – ki so pomembne za dostop do zaposlitve in nadaljnje učenje;

— je treba razviti „skupen jezik“, ki bo povezoval področje izobraževanja/usposabljanja in dela, da bodo državljani in delodajalci lažje videli, kako kompetence in učni izidi ustrezajo nalogam in poklicem. To bi še olajšalo poklicno in krajevno mobilnost državljanov,

— je treba za krepitev kompetenc državljanov, ki bodo zato bolj pripravljeni na prihodnost, še bolj odpreti sisteme izobraževanja in usposabljanja ter jih narediti primernejše za zunanji svet;

OB Poudarjanju, da:

— navedeni izzivi narekujejo ukrepanje tako na evropski kot na nacionalni ravni v okviru prednostnih delovnih področij, posebej načrtovanih v prvem delovnem obdobju programa ET 2020 v letih 2009–2011. Pristop, ki temelji na ključnih kompetencah, je treba dosledno izvajati v šolah, predvsem da bi podprli usvajanje ključnih kompetenc in dobre učne izide pri osebah, pri katerih obstaja nevarnost, da bodo v izobraževanju dosegle slabši uspeh ter da bodo socialno izključene. Razviti je treba metode poučevanja in ocenjevanja ter spodbujati prvoten in stalen strokovni razvoj vseh učiteljev, vodij usposabljanja in vodstvenih delavcev šol v skladu s pristopom, ki temelji na kompetencah,

— je treba hkrati pojasniti in preučiti možnost povezovanja različnih evropskih pobud, katerih cilj je okrepiti kompetence državljanov, dati večji poudarek učnim izidom in zagotoviti dosleden pristop na tem področju. To bi moralo temeljiti na napredku, ki je bil dosežen z izvajanjem priporočila o ključnih kompetencah in evropskega ogrodja kvalifikacij (EOK), ter ta priporočila povezati z usvajanjem kompetenc in z učnimi izidi v vseh ustreznih okoljih in na vseh ravneh. Prav tako bi bilo treba še naprej sistematično izboljševati in krepiti usvajanje kompetenc pri izobraževanju in usposabljanju kot tudi pri delu;

ZATO Poudarja pomembnost ukrepanja na naslednjih področjih:

— potrebna so nadaljnja prizadevanja, ki bi pokazala pomembnost ključnih kompetenc na vseh stopnjah izobraževanja in usposabljanja ter v vseh obdobjih in situacijah v življenju. Poleg podpore uresničevanju ključnih kompetenc na področjih, ki so določena v priporočilu iz leta 2006, bi bilo treba priporočilo kar najbolje uporabiti za spodbujanje vseživljenjskega učenja tudi po koncu obveznega izobraževanja,

⁽¹⁾ UL C 119, 28.5.2009, str. 2.

⁽²⁾ UL L 394, 30.12.2006, str. 10 in UL C 119, 28.5.2009, str. 4.

- bolj bi bilo treba podpreti usvajanje, posodabljanje in nadaljnji razvoj celotnega niza ključnih kompetenc pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter pri izobraževanju odraslih,
 - da bi študentje pridobili kompetence, ki so potrebne na trgu dela kakor tudi za nadaljnje izobraževanje in raziskovalne dejavnosti, bi tudi posodabljanje, usvajanje in nadaljnji razvoj ključnih kompetenc morali postati prednostna naloga visokega šolstva. Še zlasti je pomembno, da visokošolski zavodi študentom zagotovijo ustrezne možnosti, da lahko razvijejo sposobnost sporazumevanja v tujih jezikih ter pridobijo močne ključne prečne kompetence, saj so te nujne za usvajanje drugih spretnosti, prilagajanje različnim delovnim okoljem in aktivno državljanstvo,
 - oblikovanje učnega programa, poučevanje, ocenjevanje in učna okolja bi morali dosledno temeljiti na učnih izidih, tj. znanju, spretnostih in kompetencah, ki naj bi jih usvojili učenci. Poudariti bi bilo treba zlasti tiste ključne prečne kompetence, ki zahtevajo interdisciplinarne in inovativne metode. Da bi prešli na pristop, ki temelji na kompetencah, bi bilo treba zagotoviti, da so učitelji, vodje usposabljanja in vodstveni delavci šol usposobljeni za prevzemanje novih vlog, zajetih v pristopu, ki temelji na kompetencah. Ta proces bi lahko podprli z okrepljenim partnerstvom med izobraževalnimi zavodi in zavodi za usposabljanje ter širšo okolico, zlasti področjem dela,
 - bolj si je treba prizadevati, da bi ustrezno ocenili, zabeležili in zagotovili dokazila o kompetencah, ki so jih v vseh življenjskih obdobjih razvili državljani v formalnih, neformalnih in priložnostnih učnih okoljih, za namene zaposlitve in dostopa do nadaljnega izobraževanja ter aktivne udeležbe v družbi. Fleksibilno prehajanje na področju izobraževanja in usposabljanja lahko izboljša zaposlitvene možnosti državljanov in olajša prepoznavanje razvijajočih se kompetenc ter učnih potreb v prihodnje. Učinkovitost orodij za prepoznavanje in beleženje kompetenc bi lahko znatno izboljšali, če bi vse zainteresirane strani na področju izobraževanja in usposabljanja ter na trgu dela sprejele standardizirano terminologijo in pristop za uvrščanje,
 - obdobje programa ET 2020 v letih 2009–2011, bi bilo treba kar najbolje uporabiti znanje in stalno podporo Cedefopa ter pri učnih programih, ocenjevanju in kvalifikacijah bolj upoštevati ključne prečne kompetence; z razvijanjem specifičnih metod za poučevanje in učenje spodbujati ustvarjalnost in inovativnost ter razvijati partnerstvo med ponudniki izobraževanja in usposabljanja, podjetji in civilno družbo,
 - podprejo prvoten in stalen strokovni razvoj vseh učiteljev, vodij usposabljanja in vodstvenih delavcev šol tako v splošnem kot v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, med drugim tudi zato, da bi bili usposobljeni za prevzemanje novih vlog, zajetih v pristopu, ki temelji na kompetencah,
 - začnejo iskati načine za nenehni razvoj ključnih kompetenc in njihovo prilagajanje izzivom posameznika v vseh obdobjih izobraževanja in dela, in sicer med drugim tudi s pregledovanjem in razvijanjem metod za ocenjevanje ključnih kompetenc na različnih stopnjah izobraževanja in usposabljanja. Preučiti bi bilo treba zlasti možnost povezave referenčnih stopenj na podlagi učnih izidov, ki jih spodbujajo države članice z izvajanjem evropskega ogrodja kvalifikacij in okvira ključnih kompetenc,
 - skupaj s socialnimi partnerji, javnimi zavodi za zaposlovanje in drugimi zainteresiranimi stranmi oblikujejo skupni jezik (ali standardizirano terminologijo), ki bo zajemal evropska znanja in spretnosti, kompetence in poklice. Ta skupni jezik bi moral bolje povezati kompetence, usvojene v učnem procesu, in poklicne potrebe na trgu dela, ter tako zblížiti področji izobraževanja/usposabljanja in dela. Lahko bi podpiral izvajanje EOK in ga nadgrajeval, tako da bi pomagal pri opisovanju, kategorizaciji in uvrščanju ponudbe izobraževanja in usposabljanja, rezultatov učenja in izkušenj posameznikov ter sorodnih zaposlitvenih priložnosti. Na splošno bi državljani, javni zavodi za zaposlovanje, poklicni svetovalci in usmerjevalci ter delodajalci tako lažje spoznali, kako pomembni so v nacionalnih kvalifikacijah učni izidi za naloge in poklice; ta skupni jezik bi lahko uporabili tudi, da bi bolje zadostili potrebam na trgu dela,
- POZIVA DRŽAVE ČLANICE IN KOMISIJO, NAJ:
- podprejo izmenjavo najboljših praks in pobud na nacionalni ravni, ki so povezane z omenjenim področjem. V skladu z delovnimi področji, ki so načrtovana za prvo delovno
 - v sodelovanju z vsemi zainteresiranimi stranmi še naprej razvijajo in spodbujajo priznavanje neformalnega in priložnostnega izobraževanja, da bi državljanom omogočili udeležbo v nadaljnjem izobraževanju in na trgu dela,

- v skladu z izvajanjem EOK še naprej razvijajo okvir Europass, da bi učinkoviteje beležili ter poudarjali znanje, spretnosti in kompetence, ki jih v številnih učnih okoljih in v vseh življenjskih obdobjih pridobijo državljani, tudi z morebitnim oblikovanjem „potnega lista osebnih spretnosti“, ki bi temeljil na obstoječih delih Europassa,
- nadaljujejo dejavnosti na področju prepoznavanja novega znanja, spretnosti in kompetenc, ki so potrebne za delo in učenje, upoštevajoč pomen sistemov poklicnega svetovanja, da bi državljanom pomagali pri njihovih prizadevanjih za

iskanje in ustvarjanje novih in boljših delovnih mest ter da bi ocenili in analizirali morebitne neustrezne kvalifikacije –

POZIVAJO KOMISIJO, NAJ:

do konca leta 2011 poroča Svetu, kako bi lahko nadaljevali program iz teh sklepov, in sodeluje z državami članicami ter zainteresiranimi stranmi pri njegovem izvajanju v skladu s prednostnimi nalogami iz sklepov Sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju kakor tudi v okviru *strategije Evropa 2020*.